Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

1 август 2025 година*

„Преюдициално запитване — Правова държава — Ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза — Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС — Принципи на несменяемост и независимост на съдиите — Разпределяне на съдия от върховен съд, без негово съгласие, да заседава за определен период в друга колегия на този съд — Предимство на правото на Съюза — Обществени поръчки — Директива 2004/17/ЕО — Процедури за възлагане на поръчки — Прилагане към споразумение за прехвърляне на имуществени права, произтичащи от сертификати за произход на зелена електроенергия — Директива 92/13/ЕИО — Член 2г, параграф 1 — Производства по обжалване при възлагане на обществени поръчки — Недействителност на договора — Възложител, който иска обявяването на недействителността на договор, сключен в нарушение на правилата за възлагане на обществени поръчки — Злоупотреба с право — Липса“

По съединени дела C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 и C-493/23 [Daka][i]

с предмет пет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) с актове от 3 и 21 април 2023 г. и от 13 юни 2023 г., постъпили в Съда на 10, 20, 21 и 31 юли 2023 г. и на 3 август 2023 г., в рамките на производства

T.B.

срещу

C.B.,

при участието на:

D.B. (C-422/23),

и

G.T.

срещу

T. S.A. (C-455/23),

* Език на производството: полски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

и

E. S.A.

срещу

W. sp. z o.o.,

Bank S.A. (C-459/23),

и

S. sp. z o.o.

срещу

V. sp. z o.o. (C-486/23),

и

Miasto W.

срещу

M.T.,

E.T.,

A.W. (C-493/23),

при участието на:

Prokurator Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: K. Jürimäe (докладчик), председател на състава, K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от втори състав, M. Gavalec, Z. Csehi и M. Condinanzi, съдии,

генерален адвокат: T. Ćapeta,

секретар: M. Siekierzyńska, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 януари 2025 г.,

като има предвид становищата, представени:

за E. S.A., от P. Łącki, adwokat,

– за Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga w Warszawie, от D. Winiarek, Zastępca Prokuratora Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie,

– за полското правителство, от A. Bodnar, B. Majczyna, M. Rzotkiewicz, M. Taborowski и S. Żyrek, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от K. Herrmann, P. J. O. Van Nuffel и G. Wils, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) (дела C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 и C-493/23), на принципа на предимство на правото на Съюза (дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23), на член 1, параграф 2, буква в) и параграф 4, член 2, параграф 1, буква б), член 3, параграф 3, буква б), член 14, член 16, буква а) и член 20 от Директива 2004/17/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги (ОВ L 134, 2004 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 169; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 3), изменена с Регламент (ЕО) № 1177/2009 на Комисията от 30 ноември 2009 г. (ОВ L 314, 2009 г., стр. 64) (наричана по-нататък „Директива 2004/17“), на член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13/ЕИО на Съвета от 25 февруари 1992 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно прилагането на правилата на Общността по възлагане на обществени поръчки на субекти, извършващи дейност във водния, енергийния, транспортния и телекомуникационния сектор (ОВ L 76, 1992 г., стр. 14; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 43), изменена с Директива 2007/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2007 г. (ОВ L 335, 2007 г., стр. 31) (наричана по-нататък „Директива 92/13“), и на общия принцип на забрана на злоупотребата с право (дело C-459/23).

2 Запитванията са отправени в рамките на пет спора, съответно на T.B. с C.B. за разпределение на общо имущество и на наследство (дело C-422/23), на G.T. с T. S.A. за освобождаване на обезпечение и принудително изпълнение върху притежавани от дружество акции (дело C-455/23), на E. S.A. (наричано по-нататък „дружество E.“) с W. sp. z o.o. (наричано по-нататък „дружество W.“) и с Bank S.A. за несъществуването от правна гледна точка на договорно отношение (дело C-459/23), на S. sp. z o.o. с V. sp. z o.o. по паричен иск (дело C-486/23) и на Miasto W. с M.T., E.T. и A.W. относно задължение да се извърши волеизявление (дело C-493/23).

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2003/88/ЕО

3 В член 6, буква б) от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 2003 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3) се предвижда следното:

„Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при съблюдаване на необходимостта от опазване на безопасността и здравето на работниците:

[…]

б) средното работно време за всеки седемдневен период, включително извънредния труд, не надвишава 48 часа“.

Директива 92/13

4 Съгласно член 2г, параграф 1, буква а) и параграф 2 от Директива 92/13:

„1. Държавите членки гарантират, че даден договор се смята за недействителен от преразглеждащ орган, независим от възложителя, или че неговата недействителност е резултат от решението на такъв преразглеждащ орган в следните случаи:

а) ако възложителят е възложил обществена поръчка без предварително публикуване на обявление за обществена поръчка в *Официален вестник на Европейския съюз*, без това да е допустимо според [Директива 2004/17]

[…]

2. Последиците от договор, който се смята за недействителен, се предвиждат в националното право.

Националното право може да предвижда отменяне на всички договорни задължения с обратна сила или да ограничава обхвата на отменяне на онези задължения, които остава да бъдат изпълнени. В последния случай държавите членки предвиждат прилагането на други санкции по смисъла на член 2д, параграф 2“.

5 Член 2г, параграф 1, буква а) и параграф 2 от Директива 92/13 е добавен в Директива 92/13 с Директива 2007/66. Съображения 2, 13, 14 и 20 от последната са формулирани така:

„(2) […] Според съдебната практика на Съда държавите членки следва да осигурят наличието на средства за ефективна и бърза правна защита срещу решения, взети от страна на възлагащи органи и възложители по отношение на факта дали дадена поръчка попада в персоналния и материалния обхват на директиви 2004/18/ЕО [на

Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги (ОВ L 134, 2004 г., стр. 114 и поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 282; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 116)] и [2004/17].

[…]

(13) За борба с незаконосъобразното пряко възлагане на поръчки, определено от Съда като най-сериозното нарушение на правото на Общността в областта на обществените поръчки от страна на възлагащ орган или възложител, следва да бъдат предвидени ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Ето защо договор, произтичащ от незаконосъобразно пряко възложена поръчка, следва по правило да бъде смятан за недействителен. Тази недействителност не следва да бъде автоматична (нищожност), а следва да бъде потвърдена или да бъде резултат от решение на независим преразглеждащ орган (унищожаемост).

(14) Недействителността е най-ефективният начин за възстановяване на конкуренцията и създаване на нови бизнес възможности за онези икономически оператори, които незаконосъобразно са били лишени от възможността да се конкурират. Прякото възлагане по смисъла на настоящата директива следва да включва всички поръчки, възложени без предварително публикуване на обявление в *Официален вестник на Европейския съюз* по смисъла на Директива [2004/18]. Това съответства на процедура без предварително обявяване на конкурентно възлагане на поръчка по смисъла на [Директива 2004/17].

[…]

(20) Настоящата директива не следва да изключва прилагането на по-строги санкции в съответствие с националното право“.

Директива 2004/17

6 Съображения 2, 3 и 9 от Директива 2004/17 са формулирани така:

„(2) Основна причина за въвеждането на правила, координиращи възлагането на обществени поръчки в тези сектори, е многообразието от начини, по които националните власти могат да въздействат върху поведението на тези възложители […].

(3) Следваща основна причина, поради която е необходимо да се координират процедурите за възлагане на обществена поръчка, прилагани от възложителите, които действат в тези сектори, е затворената природа на пазарите, в които те действат […].

[…]

(9) За да се гарантира откриване за процедура на възлагане за обществени поръчки, възложени от възложители, които извършват дейност във водоснабдяването, енергетиката, транспорта и в сектора на пощенските услуги, е желателно да се създадат разпоредби за общностно координиране на поръчки над определена стойност. […]“.

7 Съгласно член 1 от тази директива:

„1. За целите на настоящата директива се прилагат определенията в настоящия член.

2. […]

в) „поръчки за доставки“ са поръчки, различни от тези, посочени в буква б), които имат за обект покупката, финансовия лизинг, наемането, или лизинга, със или без правото на закупуване, на стоки.

Всяка поръчка с обект доставка на стоки, която включва също така като съпътстващи дейности разполагане на място и монтажни работи, се счита за „поръчка за доставки“;

[…]

4. „Рамково споразумение“ е споразумение между един или повече възложители, посочени в член 2, параграф 2, и един или повече икономически оператори, чиято цел е да се определят условията на поръчките, които следва да бъдат възложени в рамките на определен период, по-специално относно цените и, при възможност — предвидените количества“.

8 В член 2, параграфи 1 и 2 от посочената директива се предвижда следното:

„1. За целите на настоящата директива:

[…]

б) „публично предприятие“ е всяко предприятие, върху което възлагащите органи могат да упражняват пряко или косвено доминиращо влияние по силата на правото им на собственост, финансовото участие в него или правилата, които го управляват.

Доминиращото влияние от страна на възлагащите органи се предполага, когато тези органи пряко или косвено по отношение на дадено предприятие:

– притежават мажоритарния дял от записания капитал на това предприятие […]

[…]

2. Настоящата директива се прилага към възложителите, които:

а) са възлагащи органи или публични предприятия и които извършват една от дейностите, посочени в членове 3—7;

[…]“.

9 Член 3, параграф 3 от същата директива гласи:

„По отношение на електрическата енергия настоящата директива се прилага към следните дейности:

а) предоставянето или експлоатацията на фиксирани мрежи, които обслужват обществеността във връзка с производството, преноса или разпределението на електрическа енергия; или

б) доставката на електрическа енергия до такива мрежи“.

10 В член 14 от Директива 2004/17 се предвижда следното:

„1. Възложителите могат да считат дадено рамково споразумение за поръчка по смисъла на член 1, параграф 2 и да го сключат в съответствие с настоящата директива.

2. Когато възложителите са сключили дадено рамково споразумение в съответствие с настоящата директива, те могат да се възползват от член 40, параграф 3, буква и), когато възлагат поръчки, които се основават на това рамково споразумение.

3. Когато дадено рамково споразумение не е било сключено в съответствие с настоящата директива, възложителите могат да не се възползват от член 40, параграф 3, буква и).

4. Възложителите не могат да използват рамковите споразумения неправомерно с цел да препятстват, ограничават или нарушават конкуренцията“.

11 Съгласно член 16, буква а) от тази директива:

„Освен когато са изключени по силата на изключенията в членове 19—26 или съгласно член 30 относно извършването на въпросната дейност, настоящата директива се прилага към поръчки, които имат стойност без данък добавена стойност (ДДС) не по-малка от следните прагове:

а) 387 000 EUR в случая на поръчки за доставки и услуги“.

12 Член 17 от посочената директива е формулиран така:

„1. Изчисляването на прогнозната стойност на поръчка се базира на общата дължима сума без ДДС по оценка на възложителя. При изчисляването се взема предвид прогнозната обща стойност, включително всякакви опции и подновявания на поръчката.

[…]

2. Възложителите не могат да заобикалят настоящата директива чрез разделяне на проектите за строителство или тези за покупките на определено количество доставки и/или услуги, или чрез използването на специални методи за изчисляване на прогнозната стойност на поръчките.

3. По отношение на рамковите споразумения и динамичните системи за покупки прогнозната стойност, която трябва да бъде взета предвид, е максималната прогнозна

стойност, без да се включва ДДС на всички поръчки, които са предвидени за общия срок на споразумението или системата.

[…]

7. При поръчки за доставки или услуги, които са регулярни или са предназначени да бъдат подновявани в рамките на определен период от време, изчисляването на прогнозната стойност на поръчката се базира на следното:

а) или действителната обща стойност на последователните еднотипни поръчки, възложени в рамките на предходните 12 месеца или финансова година[,] и коригирана, ако е възможно, за да се отчетат промените в количеството или стойността, които биха настъпили през следващите 12 месеца след първоначалната поръчка;

б) или общата прогнозна стойност на последователните поръчки, възложени в рамките на 12 месеца след първата доставка, или през финансовата година, когато тя е по-дълга от 12 месеца“.

13 В член 20, параграф 1 от същата директива се предвижда следното:

„Настоящата директива не се прилага за поръчки, които възложителите възлагат за цели, различни от извършването на техните дейности, както са описани в членове 3—7, или за извършването на такива дейности в трета страна, при условия, които не включват физическото използване на мрежа или географска област в рамките на [Европейската общност]“.

14 Член 40, параграф 3, буква и) от Директива 2004/17 гласи:

„Възложителите могат да използват процедура без предварително обявяване на конкурентно възлагане на поръчка в следните случаи:

[…]

и) за поръчки, които се възлагат въз основа на рамково споразумение, при условие че е изпълнено условието, посочено в член 14, параграф 2“.

Директива 2014/25/ЕС

15 Съгласно съображение 23 от Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 2014 г., стр. 243):

„Без по никакъв начин да се разширява обхватът на настоящата директива, следва да се поясни, че когато в нея се прави позоваване на доставката на електроенергия, в не[я] са включени производството и продажбата на едро и на дребно на електроенергия“.

16 Член 7, първа алинея от тази директива гласи:

„За целите на членове 8, 9 и 10 „снабдяването“ включва генерирането/производството и търговията на едро и дребно“.

17 В член 9, параграф 1 от посочената директива се предвижда следното:

„По отношение на електроенергията настоящата директива се прилага за следните дейности:

а) предоставяне или експлоатация на фиксирани мрежи за обществени услуги във връзка с производството, преноса или разпределението на електроенергия;

б) снабдяване с електроенергия на такива мрежи“.

Директива 2009/28/ЕО

18 Член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ L 140, 2009 г., стр. 1) съдържа следните определения:

„к) „схема за подпомагане“ означава всеки инструмент, схема или механизъм, прилагани от държава членка или група държави членки, които насърчават използването на енергия от възобновяеми източници чрез намаляване на себестойността на тази енергия, увеличаване на цената, на която може да бъде продадена, или увеличаване, посредством задължение за енергия от възобновяеми източници или по друг начин, на обема на покупките на такава енергия. Това включва, но не се ограничава до инвестиционни помощи, данъчни облекчения или намаления, връщане на платени данъци, схеми за подпомагане на задължението за използване на възобновяеми източници на енергия, включително тези, при които се използват зелени сертификати, и схеми за пряко ценово подпомагане, включително преференциални тарифи и премийни плащания;

л) „задължение за енергия от възобновяеми източници“ означава национална схема за подпомагане, изискваща от производителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето производство, изискваща от доставчиците на енергия да включат в своите доставки определен дял енергия от възобновяеми източници или изискваща от потребителите на енергия да включат определен дял енергия от възобновяеми източници в своето потребление. Това включва схеми, съгласно които такива изисквания могат да бъдат изпълнени чрез използване на зелени сертификати“.

Полското право

Закон за Върховния съд

19 Съгласно член 23 от Ustawa o Sądzie Najwyższym (Закон за Върховния съд) от 8 декември 2017 г. (Dz. U., 2018 г., позиция 5), изменен (Dz. U., 2021 г., позиция 1904), в редакцията му, приложима към споровете в главните производства (наричан по-нататък „Законът за Върховния съд“):

„От компетентността на гражданската колегия са дела в областта на гражданското и стопанското право, правото на интелектуална собственост, семейното и настойническото право, както и дела за регистрация на предприятия и регистрация на залози“.

20 В член 25 от този закон се предвижда следното:

„От компетентността на колегията по трудови и социалноосигурителни спорове са дела в областта на трудовото и социалноосигурителното право“.

21 Член 35, параграф 3 от посочения закон гласи:

„Съдия може да бъде разпределен от първия председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) да участва в разглеждането на конкретно дело в друга колегия, както и, със съгласието на съдията, да заседава за определен период в друга колегия. Съдия може да бъде разпределен да заседава в друга колегия, без негово съгласие, за период до шест месеца годишно. След изтичането на периода, за който съдията е разпределен да заседава в друга колегия, съдията извършва действия по делата, които са му възложени в тази колегия до приключването им“.

Закон за обществените поръчки

22 Член 132, параграф 1 от Ustawa — Prawo zamówień publicznych (Закон за обществени поръчки) от 29 януари 2004 г. (Dz. U., бр. 19, позиция 177), в редакцията му, приложима към спора в главното производство по дело C-459/23, гласи:

„Разпоредбите от настоящия раздел се прилагат за поръчките, възлагани от възлагащите органи по член 3, параграф 1, точка 3 и техните сдружения, както и от възлагащите органи по член 3, параграф 1, точка 4, […,] без това да засяга член 3, параграф 1, точка 5, когато поръчката се възлага с цел извършване на някоя от следните дейности:

[…]

3) създаването на мрежи, предназначени за предоставяне на обществени услуги, свързани с производство, пренос или разпределение на електрическа енергия, газ или топлоенергия, или доставката на електрическа енергия, газ или топлоенергия до тези мрежи, или управлението на такива мрежи […]“.

23 В член 146 от този закон, в редакцията му, приложима към спора в главното производство по дело C-459/23, се предвижда следното:

„1. Договорът се обявява за нищожен, ако възлагащият орган:

[…]

2) не е публикувал обявление за поръчка в Biuletynie Zamówień Publicznych [Бюлетин за обществените поръчки] или не е изпратил обявление за поръчка в Службата за публикации [на Европейския съюз];

[…]

4. Поради причините, посочени в параграфи 1 и 6, обявяването на договор за нищожен не може да се иска въз основа на член 189 от Ustawa — Kodeks postępowania cywilnego [(Закон за приемане на Граждански процесуален кодекс) от 17 ноември 1964 г. (Dz. U., бр. 43, позиция 296), изменен]“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Обстоятелства и въпроси, които са общи за всички дела

24 Гражданската колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд) (наричана по-нататък „гражданската колегия“), която е запитващата юрисдикция, разглежда пет касационни жалби.

25 С разпореждания председателят на гражданската колегия сформира колегиалните тричленни съдебни състави, които да се произнесат по всяко от тези пет дела, и за всяко дело определя съдия докладчик.

26 Във всеки от така сформираните тричленни съдебни състави заседават, освен съдия от гражданската колегия, двама съдии от колегията по трудови и социалноосигурителни спорове на Sąd Najwyższy (Върховен съд). Последните двама съдии са разпределени с разпореждания на първия председател на този съд, основани на член 35, параграф 3 от Закона за Върховния съд, да заседават в гражданската колегия за период от три месеца, а именно от 1 април до 30 юни 2023 г. По три от посочените пет дела тези разпределяния се придружават от смяна на съдия докладчик в полза на така разпределените съдии.

27 Запитващата юрисдикция изпитва съмнения в независимостта и безпристрастността на така сформираните съдебни състави поради редица обстоятелства.

28 Първо, тя подчертава, че въпросните съдии са разпределени да заседават за определен период в гражданската колегия без тяхно съгласие. С тях освен това дори не било проведено обсъждане предварително.

29 Второ, запитващата юрисдикция отбелязва, че разпределянията не са били мотивирани. Позовавайки се на изнесени в пресата мотиви относно разпределянето на значителен брой съдии да заседават за определен период в гражданската колегия, тя уточнява, че натовареността и значителното изоставане в работата на тази колегия се дължат на скорошното ѝ управление и не могат да обосноват такива разпределяния.

30 Трето, по полското право разпределените съдии не се ползвали с никаква съдебна защита. Всъщност акт, с който съдия се разпределя да заседава за определен период в друга колегия, можел само да се преразгледа от Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша). Това преразглеждане обаче не представлявало правно средство за защита пред независим и безпристрастен съд, създаден със закон, като се имал предвид настоящият състав на този съвет.

31 В това отношение запитващата юрисдикция прави паралел между разпределянията на съдия, за които той не е дал съгласие, да заседава за определен период в различна колегия от тази, в която е зачислен, и мерките за преместване на съдия, за които той не е дал съгласие. В точка 118 от решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), Съдът впрочем приел, че такива мерки за преместване могат да накърнят принципите на несменяемост и независимост на съдиите и че те трябва да подлежат на съдебен контрол.

32 Четвърто, както председателят на гражданската колегия, така и първият председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд), издали разглежданите разпореждания в главните производства, били назначени за съдии в Sąd Najwyższy (Върховен съд) при същите нередни обстоятелства като разгледаните от Съда по делото, по което е постановено решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798). Съдебните производства, в които участвали такива лица, същевременно били недействителни, тъй като противоречали на правото на правните субекти на справедлив съдебен процес.

33 Пето, съдиите, разпределени да заседават за определен период в гражданската колегия, не били освободени от упражняването на своите правораздавателни функции в първоначалната си колегия. Поради това те се сблъсквали с двойна натовареност в работата.

34 Най-напред, тази двойна натовареност в работата обаче не намирала правна основа в полското право. Член 35, параграф 3 от Закона за Върховния съд всъщност позволявал разпределяне на съдия, без негово съгласие, да заседава в друга колегия само за конкретно дело или за ограничен период във времето. В последната хипотеза съответният съдия трябвало да заседава само във въпросната друга колегия, а не едновременно в нея и в първоначалната си колегия.

35 По-нататък, тази двойна натовареност в работата създавала проблеми от гледна точка на качеството на раздаваното правосъдие предвид тематичната специализация на съдиите от Sąd Najwyższy (Върховен съд), която била необходима за правилното функциониране на този съд. Разпределянето на съответния съдия да заседава в друга колегия, налагало той да се произнася в правни области, в които не е специализиран.

36 Накрая, в някои от своите преюдициални запитвания запитващата юрисдикция отбелязва, че е възможно същата двойна натовареност в работата да се окаже в противоречие с член 6, буква б) от Директива 2003/88. Според нея е неприемливо председателят на съд да разполага с право на преценка, позволяващо му да възлага на съдия допълнителни задачи при липса на всякакъв диалог, като при това добавянето на тези задачи води до надвишаване на максималните европейски и национални норми за работно време.

37 Предвид тези обстоятелства запитващата юрисдикция изпитва съмнения в съвместимостта на съдебните състави, които трябва да се произнесат по петте касационни жалби, с изискванията на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата. По дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 тя освен това иска да се установи дали при несъвместимост с правото на Съюза тези съдебни състави трябва да откажат да се произнесат.

38 При това положение Sąd Najwyższy (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси по дела C-422/23 и C-493/23:

„1) Трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от [Хартата] — когато в разпоредба от националното право се предвижда, че съдия от национален съд от последна инстанция (съдия от Sąd Najwyższy [Върховен съд]) може по силата на дискреционно решение на председателя, ръководещ този съд (първия председател на Sąd Najwyższy [Върховен съд]), да бъде разпределен, без негово съгласие, за определен период от годината от една от колегиите на съда, в която обикновено заседава в съответствие със своята подготовка и компетентност, да заседава в друга колегия на същия съд, компетентна да разглежда дела от различен вид в сравнение с тези, които съдията е разглеждал досега — да се тълкува в смисъл, че изисква така разпределения съдия да разполага с ефективно правно средство за защита срещу това решение, за да защити своята лична и функционална независимост, пред независим и безпристрастен съд в производство, което отговаря на изискванията, произтичащи от членове 47 и 48 от [Хартата]?

2) [Трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата да се тълкува] в смисъл, че не е независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон и осигуряващ ефективна съдебна защита на правните субекти в областите, обхванати от правото на Съюза, съд от последна инстанция на държава членка (Sąd Najwyższy [Върховен съд]), чийто колегиален тричленен състав включва съдии, двама от които са разпределени, без тяхно съгласие, от председателя, ръководещ този съд, от собствената си колегия в същия съд да заседават в колегия на съда, която е компетентна да разгледа определено дело, без преди това да са имали възможност да обжалват решението за разпределяне пред безпристрастен и независим съд в производство, което отговаря на изискванията, произтичащи от членове 47 и 48 от [Хартата]?“.

39 По дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 Sąd Najwyższy (Върховен съд) формулира своите въпроси по следния начин, като трябва да се направи уточнението, че по дело C-459/23 това са първият, вторият и третият въпрос от седемте поставени въпроса:

„1) Трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както е тълкуван от Съда в неговото решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), да се тълкува в смисъл, че разпределянето на съдия от Sąd Najwyższy (Върховен съд), без негово съгласие, да заседава временно в друга колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд) нарушава принципа на несменяемост и независимост на съдиите по аналогия с преместването на съдия от общ съд от едно отделение в друго отделение на същия съд, когато:

– съдията е разпределен да заседава по дела, чийто предмет не се припокрива с материалната компетентност на колегията, в която съдията от Sąd Najwyższy (Върховен съд) е назначен да заседава,

– на съдията не е гарантирано оспорване по съдебен ред на решението за такова разпределяне, отговарящо на изискванията, посочени в точка 118 от решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798),

– разпореждането на първия председател на Sąd Najwyższy [Върховен съд], с което съдията е разпределен да заседава в друга колегия, и разпореждането на председателя, ръководещ работата на гражданската колегия […], за възлагане на конкретните дела, са издадени от лица, назначени на съдийски длъжности в Sąd Najwyższy (Върховен съд) при същите обстоятелства като тези, по които е постановено решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), и с оглед на досегашната съдебна практика съдебните производства с участието на такива лица са или недействителни, или нарушават правото на страната на справедлив процес по член 6 от [Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)],

– разпределянето на съдията без негово съгласие да заседава за определен период в друга колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд), различна от тази, в която изпълнява функциите си, като същевременно остава задължението му да заседава в своята първоначална колегия, няма правно основание в националното законодателство,

– разпределянето на съдията без негово съгласие да заседава за определен период в колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд), различна от тази, в която изпълнява функциите си, води до нарушение на член 6, буква б) от Директива [2003/88]?

2) Независимо от отговора на първия въпрос, трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС да се тълкува в смисъл, че не представлява съд, „създаден със закон“, съдът в състав, конституиран в резултат на издаване на разпореждане от първия председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд) за разпределяне на съдия в друга колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд) и разпореждане от председателя, ръководещ работата на гражданската колегия […], за възлагане на конкретни дела, а именно издаване на разпореждания от лица, назначени на съдийски длъжности в Sąd Najwyższy (Върховен съд) при същите обстоятелства като по делото, по което е постановено решение от 6 октомври 2021 г.,] W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), когато от досегашната съдебна практика става ясно, че съдебните производства с участието на така назначени лица са недействителни или нарушават правото на страните на справедлив процес, залегнало в член 6 от [ЕКПЧ]?

3) В случай че на първия въпрос се отговори утвърдително или на втория въпрос се отговори, че така създаденият съд не е съд, „създаден със закон“, трябва ли член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и принципът на върховенство на правото на Съюза да се тълкуват в смисъл, че съдиите, назначени в съдебен състав, сформиран по описания в първи и втори въпрос начин, могат да откажат да извършват действия по възложеното

им дело, включително да заседават, като счетат за несъществуващи разпорежданията, с които са назначени да заседават в друга колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд) и са им възложени конкретни дела, или трябва да се произнесат с решение, като оставят на страните да решат дали да го оспорват, поради това че се нарушава правото на страните делото да бъде разгледано от съд, който отговаря на изискванията на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от [Хартата]?“.

Обстоятелства и въпроси, които се отнасят конкретно за дело C-459/23

40 Дейността на дружество E., което е ищецът в главното производство по дело C-459/23, е търговия с електрическа енергия. Полската държавна хазна притежава над 50 % от неговите акции. Дейността на дружество W., един от ответниците в главното производство по това дело, е производство, пренос и разпределение на електрическа енергия.

41 На 24 февруари 2011 г. дружества E. и W. сключват договор за продажба на имуществени права (наричан по-нататък „разглежданият договор в главното производство“). В него се определят условията за продажба на всички имуществени права, произтичащи от зелени сертификати, а именно сертификати за произход на електрическата енергия, произвеждана от възобновяем енергиен източник. Дружество W. се задължава да прехвърли на дружество E. собствеността върху всички имуществени права, произтичащи от тези сертификати. Дружество E. се задължава да придобие сертификатите чрез извънсесийни сделки на полската енергийна борса. В договора се предвиждат и условията на възнаграждението за продажбата на посочените сертификати, като се залага ценова формула.

42 През септември 2017 г., след безуспешни опити за предоговаряне на ценовите условия, предвидени в разглеждания договор в главното производство, дружество E. спира да изпълнява поръчките за продажба, представяни му от дружество W.

43 Впоследствие дружество E. предявява иск за установяване на несъществуването на договорно отношение, възникнало в резултат на сключването на разглеждания договор в главното производство, позовавайки се на незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки. Искът е отхвърлен, както на първа инстанция с решение на Sąd Okręgowy w Gdańsku (Окръжен съд Гданск, Полша) от 6 декември 2018 г., така във въззивното производство с решение на Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Апелативен съд Гданск, Полша) от 13 август 2019 г. Тези съдилища приемат по същество, че договорът не попада в обхвата на правото, уреждащо обществените поръчки.

44 Тогава дружество E. подава касационна жалба до запитващата юрисдикция срещу решението от 13 август 2019 г. Последната има колебания относно основателността на преценките, извършени от разгледалите спора по същество съдилища, относно приложимостта на правото, уреждащо обществените поръчки, към разглеждания договор в главното производство. Тези колебания били от значение, ако съгласно отговорите на първия, втория и третия въпрос, възпроизведени в точка 39 от настоящото решение, запитващата юрисдикция трябва да разгледа подадената до нея касационна жалба по същество.

45 Първо, запитващата юрисдикция иска да се установи дали дейността по търговия с електрическа енергия попада в обхвата на правото, уреждащо обществените поръчки. За тази цел тя иска, от една страна, тълкуване на член 3, параграф 3, буква б) от Директива 2004/17, за да разбере дали изразът „доставка[…] на електрическа енергия до […] мрежи“

обхваща продажбата на електрическа енергия. От друга страна, предвид член 20 от Директива 2004/17, трябвало да се определи дали покупката на зелени сертификати се извършва за целите на упражняването на дейността по доставка на електрическа енергия и дали за нея трябва да се прилага процедурата по възлагане на обществени поръчки. Макар тази покупка да произтичала от правно задължение и съответно да се явявала последица от упражняването на дейността по доставка на електрическа енергия, тя същевременно не била необходима, за да се упражнява дейността по продажба на електрическа енергия.

46 Второ, запитващата юрисдикция счита за необходимо да получи уточнения по тълкуването на член 1, параграф 4 във връзка с член 14 от Директива 2004/17, за да определи дали договор, който задължава страните да сключват договори за изпълнение при определени условия за цена и качество, представлява рамково споразумение по смисъла на тази директива и за него се прилага процедурата по възлагане на обществени поръчки. В разглеждания случай годишната стойност на сделките, сключени между дружества E. и W. по тези договори за изпълнение, надвишавала праговете на Европейския съюз за секторните обществени поръчки. Разглеждани поотделно, сделките обаче не достигали тези прагове. При това положение според запитващата юрисдикция може да се приеме, че разглежданият договор в главното производство не представлява рамково споразумение и не попада в приложното поле на правото на Съюза в областта на обществените поръчки. Тя обаче подчертава, че член 17, параграф 2 от Директива 2004/17 забранява договор да се разделя с цел заобикаляне на тези прагове. От тази гледна точка трябвало да се определи дали общата стойност на сделките за изпълнение трябва да се оцени ex ante, или ex post.

47 Трето, запитващата юрисдикция иска да се установи каква санкция трябва да се наложи предвид прякото възлагане на поръчката, при пълно незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки, и обмисля две възможности. От една страна, можело да се приеме, че такова възлагане представлява случай на липса на публикуване на обявление за поръчка, попадащ в обхвата на член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13, поради което разглежданият договор в главното производство да бъде обявен за недействителен. От друга страна, според дружество E. трябвало да се прави разлика между пропуска да се публикува обявлението за поръчка, и пълния пропуск да се приложат процедурите за възлагане на обществени поръчки. За последната хипотеза се отнасяла не тази разпоредба, а по-строгите санкции, предвидени в полското гражданско право.

48 Четвърто, запитващата юрисдикция иска да се установи дали общият принцип на забрана на злоупотребата с право възпрепятства обявяването на договор за недействителен поради нарушение на разпоредбите от правото на Съюза в областта на обществените поръчки, когато твърдението за такова нарушение е само претекст, за да се постигнат цели, които са напълно различни от преследваните от законодателя на Съюза, като например целта да не трябва да се изпълнява договор, чиято рентабилност за ищеца е намаляла.

49 При това положение, освен трите въпроса, изложени в точка 39 от настоящото решение, Sąd Najwyższy (Върховен съд) поставя следните преюдициални въпроси, отнасящи се само за дело C-459/23:

„4) Ако отговорът на горните въпроси е, че запитващата юрисдикция е съд, създаден със закон, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, трябва ли член 3, параграф 3, буква б) във връзка с член 20 и член 1, параграф 2, буква в) от [Директива 2004/17], да се тълкува в смисъл, че публично предприятие по смисъла на член 2, параграф 1, буква

б) от тази директива, което извършва дейност по продажба на едро и дребно на електрическа енергия, е длъжно да придобие чрез обществена поръчка зелените сертификати, посочени в член 2, [втора алинея,] букви к) и л) от Директива [2009/28]?

5) При утвърдителен отговор на четвъртия въпрос, трябва ли член 14 във връзка с член 1, параграф 4 от Директива 2004/17 да се тълкува в смисъл, че рамково споразумение между такова предприятие и производител на енергия от възобновяеми източници трябва да се сключи по реда, предвиден за обществените поръчки, когато прогнозната (макар и неуточнена в договора) обща стойност на зелените сертификати, придобити в изпълнение на договора, надвишава прага, предвиден в член 16, буква а) от тази директива, но стойността на отделните сделки, сключени в изпълнение на договора, не надвишава този праг?

6) При утвърдителен отговор [на четвъртия и петия въпрос], представлява ли сключването на договор при пълно незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки случай, визиран в член 2г, параграф 1, буква а) от [Директива 92/13], или става дума за друг случай на нарушение на правото на Съюза в областта на обществените поръчки, позволяващ недействителността на договора да се установи извън процедурата, предвидена в националното законодателство за прилагане на [посочената директива]?

7) При утвърдителен отговор [на четвъртия, петия и шестия въпрос], трябва ли общият принцип на забрана на злоупотребата с право да се тълкува в смисъл, че възлагащо предприятие по смисъла на член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2004/17 не може да иска обявяване на недействителността на договор, сключен от него с доставчик в нарушение на националните разпоредби за прилагане на директивите на Съюза в областта на обществените поръчки, когато действителната причина, поради която се иска обявяване на недействителността на договора, не е спазването на правото на Съюза, а намаляването на рентабилността от изпълнението му от страна на възложителя?“.

50 С акт на председателя на Съда от 10 октомври 2023 г. дела C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 и C-493/23 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

По допустимостта на преюдициалните запитвания

51 Трябва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика именно Съдът следва да разгледа условията, при които е сезиран от националния съд, за да провери своята компетентност или допустимостта на отнесеното до него запитване (решение от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 29 и цитираната съдебна практика).

52 Тъй като преюдициалните запитвания са отправени от различни състави на гражданската колегия, трябва да се провери дали запитващият орган, който изразява своите съмнения в собствената си независимост, има характера на „юрисдикция“ по смисъла на член 267 ДФЕС.

53 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика, за да прецени дали запитващ орган има характера на „юрисдикция“ по смисъла на член 267 ДФЕС — въпрос, уреден единствено от правото на Съюза — и съответно дали преюдициалното запитване е допустимо, Съдът взема предвид съвкупност от обстоятелства, като например дали органът е законоустановен, дали е постоянно действащ, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството пред него е състезателно, дали той прилага правни норми и дали е независим (вж. в този смисъл решения от 30 юни 1966 г., Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, т. 395, от 21 декември 2023 г., Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност), C-718/21, EU:C:2023:1015, т. 40 и цитираната съдебна практика, и от 7 май 2024 г., NADA и др., C-115/22, EU:C:2024:384, т. 35).

54 Съдът вече е посочил, че Sąd Najwyższy (Върховен съд) сам по себе си отговаря на така припомнените изисквания, и в това отношение е уточнил, че ако преюдициалното запитване е отправено от национална юрисдикция, трябва да се презумира, че тя отговаря на тези изисквания независимо от конкретния си състав (решения от 29 март 2022 г., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, т. 68 и 69, и от 21 декември 2023 г., Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност), C-718/21, EU:C:2023:1015, т. 41).

55 Тази презумпция обаче може да бъде оборена, когато влязъл в сила акт, постановен от правораздавателен орган на държава членка или от международен такъв, води до извода, че съдията, формиращ запитващата юрисдикция, няма качеството на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47, втора алинея от Хартата (решения от 29 март 2022 г., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, т. 72, и от 21 декември 2023 г., Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност), C-718/21, EU:C:2023:1015, т. 44).

56 Същевременно, сезиран от съдебен състав от само един съдия от гражданската колегия, Съдът е постановил, че с оглед на собствената му практика относно член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, различни констатации и съображения — от една страна, на Европейския съд по правата на човека в решение от 3 февруари 2022 г., Advance Pharma sp. z o.o. с/у Полша (CE:ECHR:2022:0203JUD00146920), и от друга страна, на Naczelny Sąd Administracyjny (Върховен административен съд, Полша) в решение от 6 май 2021 г. — водят до извода, че поради условията и реда, при които е назначен съдията в него, такъв съдебен състав няма качеството на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на посочените разпоредби от правото на Съюза. Поради това презумпцията, посочена в точка 54 от настоящото решение, е трябвало да се счете за оборена (вж. в този смисъл решение от 7 ноември 2024 г., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, C-326/23, EU:C:2024:940, т. 29—37).

57 В разглеждания случай от нищо в преписката, с която разполага Съдът, не следва, че съдиите, формиращи съдебни състави, които са отправили преюдициалните запитвания, са били назначени в гражданската колегия след процедура, която е идентична със следваната за назначаването на едноличния съдия, който е авторът на преюдициалното запитване по делото, по което е постановено решение от 7 ноември 2024 г., Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (C-326/23, EU:C:2024:940). От тази преписка не следва също, че назначенията на тези съдии са поставяни под въпрос по делата, по които са постановени посочените в предходната точка решения на Европейския съд по правата на човека и Naczelny Sąd Administracyjny (Върховен административен съд).

58 При това положение съмненията на запитващата юрисдикция в собствената ѝ независимост не са достатъчни, за да се обори презумпцията, посочена в точка 54 от настоящото решение.

По преюдициалните въпроси

По въпросите по дела C-422/23 и C-493/23 и по първите и вторите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23

По допустимостта

59 Според Европейската комисия първите въпроси по дела C-422/23 и C-493/23 и вторите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 са недопустими. Тези въпроси не били необходими за разрешаването на споровете в главните производства, тъй като споровете не засягали нито решението на първия председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд) да разпредели съдия да заседава в друга негова колегия, нито редовността на процедурата по назначаване на същия първи председател и на председателя на гражданската колегия на съдийски длъжности.

60 В разглеждания случай по петте спора в главните производства запитващата юрисдикция трябва, както следва от преюдициалните запитвания, да определи in limine litis дали тя представлява независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47, втора алинея от Хартата, след като редица от членовете, формиращи съдебните състави от гражданската колегия, които са отправилите преюдициални запитвания, са били разпределени да заседават в тях временно и не могат да оспорят разпределянето си в гражданската колегия.

61 Както обаче следва от практиката на Съда, преюдициални въпроси, които имат за цел да дадат възможност на запитваща юрисдикция да разреши in limine litis трудности от процесуално естество — като например свързаните със собствената ѝ компетентност да разгледа висящо пред нея дело, или пък с правните последици, които следва или не следва да се признават на съдебен акт, потенциално възпрепятстващ по-нататъшното разглеждане на такова дело от тази юрисдикция — са допустими съгласно член 267 ДФЕС (решения от 13 юли 2023 г., YP и др. (Снемане на имунитета и временно отстраняване от длъжност на съдия), C-615/20 и C-671/20, EU:C:2023:562, т. 47 и цитираната съдебна практика, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 53).

62 При това положение първите въпроси по дела C-422/23 и C-493/23 и вторите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 са допустими.

По същество

– *Предварителни съображения*

63 Член 19 ДЕС, който конкретизира правовата държава като ценност, утвърдена с член 2 ДЕС, възлага на националните юрисдикции и на Съда задачата да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки, както и съдебната защита, която правните субекти черпят от посоченото право (решения от 2 март 2021 г., A.B. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби), C-824/18, EU:C:2021:153, т. 108, и от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др., C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931, т. 59).

64 Ето защо, както се посочва в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, държавите членки следва да предвидят система от правни средства за защита и производства, които да гарантират на правните субекти зачитането на правото им на ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза. Посоченият в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС принцип на ефективна съдебна защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, представлява основен принцип на правото на Съюза, който произтича от общите конституционни традиции на държавите членки, прогласен е в членове 6 и 13 от ЕКПЧ и понастоящем е потвърден в член 47 от Хартата. Следователно последната разпоредба трябва надлежно да бъде взета предвид при тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 102 и цитираната съдебна практика).

65 Що се отнася до материалното приложно поле на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тази разпоредба визира „областите, обхванати от правото на Съюза“, независимо от случая, в който държавите членки прилагат това право по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата (вж. в този смисъл решения от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, т. 29, и от 16 ноември 2021 г., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др., C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931, т. 62).

66 Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС по-специално следва да се прилага към всеки национален орган, който може да се произнася като юрисдикция по въпроси, отнасящи се до тълкуването или прилагането на правото на Съюза и спадащи следователно към области, обхванати от това право (решения от 26 март 2020 г., Miasto Łowicz и Prokurator Generalny, C-558/18 и C-563/18, EU:C:2020:234, т. 34 и цитираната съдебна практика, и от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 36).

67 Това впрочем се отнася за запитващата юрисдикция, от която всъщност може да се иска произнасяне по въпроси, свързани с прилагането или тълкуването на правото на Съюза, и която, като „юрисдикция“ по смисъла на това право, е част от полската система от правни средства за защита в „областите, обхванати от правото на Съюза“, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, поради което тази юрисдикция трябва да отговаря на изискванията за ефективна съдебна защита.

68 Освен това запитващата юрисдикция се позовава и на член 47 от Хартата в някои от своите преюдициални запитвания. В това отношение трябва да се припомни, че съгласно член 51, параграф 1 от нея разпоредбите на Хартата се отнасят за държавите членки, когато те прилагат правото на Съюза, като тази разпоредба потвърждава постоянната съдебна

практика, според която основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уредени от правото на Съюза, но не извън последните (решения от 19 ноември 2019 г., A. K. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд), C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982, т. 78 и цитираната съдебна практика, и от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 31).

69 В разглеждания случай запитващата юрисдикция не е предоставила данни, от които да е видно, че споровете в главните производства по дела C-422/23, C-455/23, C-486/23 и C-493/23 се отнасят до тълкуването или прилагането на норма от правото на Съюза, прилагана на национално равнище. При това положение, предвид данните, с които Съдът разполага, член 47 от Хартата не изглежда приложим по тези дела. Същевременно, макар да не е приложим към спора в главното производство, член 47 от Хартата трябва надлежно да се вземе предвид при тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС (решения от 20 април 2021 г., Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, т. 44 и 45, и от 25 февруари 2025 г., Sąd Rejonowy w Białymstoku и Adoreikė, C-146/23 и C-374/23, EU:C:2025:109, т. 43).

70 От акта за преюдициално запитване по дело C-459/23 обаче е видно, че в главното производство дружество E. се позовава на нарушение на правилата на Съюза, уреждащи възлагането на обществени поръчки, и по-специално на Директива 2004/17. Със своите въпроси, отнасящи се конкретно за това дело, запитващата юрисдикция по-специално иска от Съда тълкуване на приложното поле на тази директива. Следователно трябва да се приеме, че спорът в главното производство по това дело засяга прилагането на норма от правото на Съюза, прилагана на национално равнище, с уточнението, че предвид отговорите на Съда на въпросите, които се отнасят конкретно за дело C-459/23, запитващата юрисдикция трябва да определи дали Директива 2004/17 действително е приложима в главното производство, като тогава член 47 от Хартата също ще бъде приложим.

71 При това положение се налага произнасяне по тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата.

– *По въпросите*

72 С първите и вторите си въпроси по дела C-422/23 и C-493/23, както и с първите и вторите си въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска вземани от председателя на национален съд мерки, които се изразяват в разпределяне на съдии, зачислени в една колегия на този съд, да заседават временно в друга негова колегия, като същевременно продължават да заседават в своята първоначална колегия, макар тези съдии да не са дали съгласие за разпределянето, макар да не разполагат с никакво правно средство за защита пред съд, за да го оспорят, макар разпределянето да предполага увеличаване на натовареността в работата на съответните съдии и да изисква отдаването им на тематики извън областта на тяхната специализация, и макар председателят да е бил назначен в същия съд при условия, които са несъвместими с изискванията, произтичащи от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

73 В това отношение следва да се припомни, на първо място, че съгласно член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира, че органите, които, като „юрисдикция“ по смисъла на правото на Съюза, трябва да се произнасят по въпроси, свързани с прилагането или тълкуването на това право, и които съответно са част от системата ѝ от правни средства за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, отговарят на изискванията за ефективна съдебна защита, включително на изискването за независимост (решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 47 и цитираната съдебна практика, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 65).

74 Това изискване за независимост на юрисдикциите, присъщо за правосъдната дейност, спада към съществото съдържание на правото на ефективна съдебна защита и на основното право на справедлив съдебен процес, които имат кардинално значение като гаранции за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на правовата държава като ценност (решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 49 и цитираната съдебна практика, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 66).

75 Посоченото изискване за независимост има два аспекта. Първият аспект, който е външен, изисква съответният орган да упражнява функциите си напълно самостоятелно, без да е йерархично обвързан или да е подчинен на когото и било и без да получава нареждания или инструкции от какъвто и да било вид, като по този начин е защитен от външна намеса или натиск, които могат да накърнят независимостта на преценката на членовете му и да повлияят на техните решения. Вторият аспект, който е вътрешен, е свързан с понятието „безпристрастност“ и визира еднаквата отдалеченост от страните по спора и от съответните им интереси с оглед на предмета на спора. Този аспект изисква запазването на обективност и липсата на всякакъв интерес от изхода на спора извън строгото прилагане на правната норма (решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 50 и 51 и цитираната съдебна практика, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 67).

76 Макар да се отнася главно за запазването на независимостта на съдилищата от законодателната и изпълнителната власт в съответствие с принципа на разделение на властите, характеризиращ функционирането на правовата държава, „външната“ страна на независимостта има за цел също да защитава съдиите от неправомерни влияния, идващи отвътре в съответния съд (вж. в този смисъл решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 54 и цитираната съдебна практика, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 68).

77 Следва също да се подчертае, че упражняването на правораздавателната функция трябва да бъде защитено не само от всякакво пряко влияние под формата на инструкции, но и от формите на по-непряко влияние, които могат да насочват съдебните решения (вж. в този смисъл решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 53 и цитираната съдебна практика, и от 14 ноември 2024 г., S. (Изменение на съдебния състав), C-197/23, EU:C:2024:956, т. 62 и цитираната съдебна практика).

78 Тези гаранции за независимост и безпристрастност изискват да има правила, отнасящи се по-конкретно за състава на съответния орган, които позволяват да се отстрани всякакво легитимно съмнение в съзнанието на правните субекти в неподатливостта на този орган на външни фактори и в неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси (решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 52, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 70).

79 На второ място, член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС изисква и наличието на съд, „предварително създаден със закон“, с оглед на неразривните връзки, които съществуват между достъпа до такъв съд и гаранциите за независимост и безпристрастност на съдиите (вж. в този смисъл решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 55 и цитираната съдебна практика, и от 14 ноември 2024 г., S. (Изменение на съдебния състав), C-197/23, EU:C:2024:956, т. 63 и цитираната съдебна практика).

80 Понятието „съд, предварително създаден със закон“, което се съдържа и в член 47, втора алинея от Хартата и отразява именно принципа на правовата държава, обаче се отнася не само до правната основа за самото съществуване на съда, но и до сформирането на съдебния състав по всяко дело, както и до всяка друга разпоредба от вътрешното право, чието незачитане прави нередовно участието на един или повече съдии в разглеждането на делото. Следователно това понятие обхваща правилата за разпределяне и преразпределяне на делата (вж. в този смисъл решение от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 73 и 74 и цитираната съдебна практика).

81 Следователно в това отношение член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС изисква също правилата, уреждащи сформирането на съдебните състави, да позволяват изключване на всякаква неправомерна намеса в процеса на вземане на решения по дадено дело от страна на лица, които са външни за съдебния състав, натоварен с разглеждането на делото, и пред които страните не са имали възможност да изложат доводите си (вж. в този смисъл решения от 11 юли 2024 г., Hann-Invest и др., C-554/21, C-622/21 и C-727/21, EU:C:2024:594, т. 59, и от 6 март 2025 г., D. K. (Освобождаване на съдия от разглеждането на дело), C-647/21 и C-648/21, EU:C:2025:143, т. 75).

82 В разглеждания случай запитващата юрисдикция се пита дали с изискванията, припомнени в точки 73—81 от настоящото решение, са съвместими мерки, чрез които първият председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд) разпределя съдии от колегията по трудови и социалноосигурителни спорове да заседават за определен период от три месеца в гражданската колегия, продължавайки същевременно да заседават през същия период в своята първоначална колегия.

83 В това отношение най-напред трябва да се отбележи, че е оправдано държавите членки да предвидят в своето национално право условията, при които председателят на даден съд е оправомощен да взема мерки, налагащи временно на съдиите от този съд зачисляване на две места — в тяхната първоначална колегия и в друга колегия на посочения съд. Такива мерки всъщност могат да се окажат абсолютно необходими за целите на вътрешната организация на работата на даден съд предвид изискванията, свързани с необходимостта да се осигури добро правораздаване, и със спазването на принципа на разумен срок.

84 След това, що се отнася до условията, при които такива мерки могат да се вземат, на първо място, запитващата юрисдикция се пита какво е отражението на факта, че първият председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд), който разпределя съответните съдии да заседават временно в гражданската колегия, както впрочем и председателят на тази колегия, който разпределя делата по споровете в главните производства на този състав, са били назначени на съдийски длъжности в същия съд при условия, които са несъвместими с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

85 В това отношение, както отбелязва запитващата юрисдикция, в точки 155 и 160 от решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), Съдът действително постановява, че в съответствие с принципа на предимство на правото на Съюза национален съд трябва да счете за нищожно определение, постановено от орган, който не е независим, и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на правото на Съюза.

86 От това обаче не следва, че всякаква мярка за вътрешна организация на работата на съд — като например мярка, изразяваща се в разпределяне на съдии да заседават временно в различна колегия от тази, в която са зачислени, или в разпределяне на същите съдии на дела — трябва да се счита за нищожна, когато е взета от председателя на този съд или от председател на съдебен състав, които председатели не се явяват независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на правото на Съюза. За разлика от настоящите дела, делото, по което е постановена цитираната в предходната точка съдебна практика, всъщност се е отнасяло за съществуването на съдебни актове, с които се слага край на производство.

87 Следователно обстоятелството, че председателят на Sąd Najwyższy (Върховен съд) и председателят на гражданската колегия — първият от които разпределя съответните съдии да заседават в тази колегия, а вторият разпределя делата по спорове в главните производства на съдебните състави — според констатациите на запитващата юрисдикция са назначени при условия, които са несъвместими с изискванията по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, само по себе си не е достатъчно, за да се обоснове изводът, че така сформираните и сезирани с тези дела съдебни състави също трябва да се считат за непредставляващи независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на правото на Съюза.

88 На второ място, за да се осигури съвместимостта с принципите на независимост и безпристрастност, както и с изискването съдът да е предварително създаден със закон, на мерките, налагащи временно на съдиите от даден съд зачисляване на две места, а именно в тяхната първоначална колегия и в друга колегия на същия съд, трябва да се следи тази мерки да не бъдат средство за упражняване на контрол върху съдържанието на съдебните актове.

89 Това евентуално е така, ако такива мерки могат не само да засегнат трайно обхвата на задълженията на съответните съдии и разглеждането на възложените им случаи, но и да окажат значително отражение върху живота и кариерата им, доколкото например предполагат понижаване на тези съдии или влошаване на тяхното професионално положение. Естеството на такива мерки също така може да е такова, че да породят в съзнанието на правните субекти легитимни съмнения в независимостта и безпристрастността на тези съдии, ако мерките зависят от чисто дискреционни

правомощия на председателя на националния съд и ако са насочени срещу някои съдии поради техните позиции, заемани от тях в миналото, по-специално срещу скорошните реформи на полската съдебна система, или пък ако се вземат в отговор на постановявани от тези съдии правораздавателни актове (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 115 и 119).

90 Това обаче не е така при мерките, изразяващи се в разпределяне на съдии да заседават в дадена колегия, които почиват на легитимни мотиви, свързани по-специално с добро правораздаване, които се вземат въз основа на националните устройствени правила за съответния съд, които са временни и строго очертани във времето, без това да засяга евентуалното им подновяване, които не поставят под въпрос зачисляването на съответните съдии в тяхната първоначална колегия и които не водят до каквото и да било освобождаване на тези съдии от разглеждане на възложените им дела, нито до някакво тяхно понижаване. Такъв извод се налага с още по-голяма сила, когато такива чисто организационни мерки засягат голям брой съдии от съответния национален съд и нито предметът им, нито пък последиците от тях са насочени срещу определени съдии поради позициите, заемани от тях в миналото. Обстоятелството, че такива мерки могат временно да доведат до увеличаване, дори и значително, на натовареността в работата на съответните съдии и че задължават последните да навлизат в тематики, които са извън тяхната област на специализация, е ирелевантно в това отношение.

91 В разглеждания случай от материалите по делото, с които Съдът разполага, е видно, че разглежданите мерки в главните производства съответстват на тези, които се имат предвид в предходната точка.

92 Всъщност, първо, мерките, чрез които първият председател на Sąd Najwyższy (Върховен съд) разпределя съдии от колегията по трудови и социалноосигурителни спорове да заседават за определен период от три месеца в гражданската колегия, са вземани въз основа на член 35, параграф 3 от Закона за Върховния съд. С тази отдавна съществуваща разпоредба периодът на прилагане на такива мерки, взети без съгласието на съответните съдии, изрично се определя на максимум шест месеца годишно. Второто изречение от същата разпоредба освен това, изглежда, не забранява оставането на съдиите в тяхната първоначална колегия.

93 Запитващата юрисдикция обаче уточнява, че в член 35, параграф 3 от Закона за Върховния съд не се допуска такова разпределяне да става без съгласието на съответния съдия, и там също така не се предвижда оставане на съответния съдия в неговата първоначална колегия през това време. В това отношение следва да се припомни, че не е задача на Съда да поставя под въпрос тълкуването на национално право, извършено от запитващата юрисдикция. Същевременно, дори да се допусне, че същата разпоредба не допуска въпросните разпределения, това обстоятелство само по себе си не е достатъчно, за да се оспори съвместимостта на съдебните състави, образуващи запитващата юрисдикция, с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата.

94 Второ, от материалите по делото, с които Съдът разполага, е видно, че макар и немотивирани, тези мерки, изглежда, са взети за справяне с увеличаването на съдебните спорове пред гражданската колегия и със значителното изоставане в нейната работа. Следователно те преследват легитимна цел, при това независимо от обстоятелствата, причинили това значително изоставане.

95 Трето, разглежданите мерки в главните производства са временни, тъй като съответните съдии са разпределени да заседават в гражданската колегия за период от три месеца, докато в член 35, параграф 3 от Закона за Върховния съд се предвижда максимална продължителност от шест месеца годишно. В този контекст евентуалното продължаване или подновяване на тези разпределяния, правещи зачисляването в гражданската колегия почти постоянно, се явява хипотетично събитие предвид данните, с които Съдът разполага.

96 Четвърто, според данните, с които Съдът разполага, тези мерки не изглежда да водят до каквото и да било понижаване на съответните съдии или влошаване на тяхното професионално положение, като се има предвид, че тези съдии продължават да разглеждат касационни жалби в Sąd Najwyższy (Върховен съд). Мерките не са предполагали освобождаване на тези съдии от разглеждане на възложените им по-рано дела, с уточнението, че въпросните съдии продължават да заседават в своята първоначална колегия през целия период, засегнат от посочените мерки. Както бе констатирано в точка 90 от настоящото решение, обстоятелството, че последните водят до временно увеличаване на натовареността в работата на съответните съдии или ги задължават да навлизат в тематики, които са извън тяхната област на специализация, не е релевантно в този контекст.

97 Пето, разглежданите мерки в главните производства са засегнали общо двадесетина съдии. Предвид данните, с които Съдът разполага, тези мерки не изглежда да са насочени срещу конкретни съдии, например, защото са критикували реформите на полската съдебна система.

98 При това положение фактът, че разглежданите мерки в главните производства са взети без съгласието на съответните съдии и че тези съдии не разполагат с никакво правно средство, за да ги оспорят, не може да означава, че са нарушени принципите на независимост и безпристрастност, както и че не е изпълнено изискването съответният съд да е предварително създаден със закон. Всъщност, след като няма какъвто и да било признак, че тези мерки могат да породят последици, аналогични на дисциплинарно наказание, такива обстоятелства не могат да породят в съзнанието на правните субекти легитимни съмнения в независимостта и безпристрастността на тези съдии.

99 Освен това при всички случаи трябва да се добави, че редовността на сформирането на съдебните състави, образуващи запитващата юрисдикция, предвид член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата, в съответствие с практиката на Съда трябва да подлежи на съдебен контрол (вж. по аналогия решение от 14 ноември 2024 г., S. (Изменение на съдебния състав), C-197/23, EU:C:2024:956, т. 67). В разглеждания случай делата в главните производства впрочем показват именно че националното право осигурява възможност на запитващата юрисдикция да провери редовността на собственото си сформиране.

100 С оглед на всички гореизложени съображения на двата въпроса по дела C-422/23 и C-493/23, както и на първите и вторите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23, следва да се отговори, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан във връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска вземани от председателя на национален съд мерки, които се изразяват в разпределяне на съдии, зачислени в една колегия на този съд, да заседават временно в друга негова колегия, като същевременно продължават да заседават в своята първоначална колегия, макар тези съдии да не са дали съгласие за разпределянето, макар да не разполагат с никакво правно средство за защита

пред съд, за да го оспорят, макар разпределянето да предполага увеличаване на натовареността в работата на съответните съдии и да изисква отдаването им на тематики извън областта на тяхната специализация, и макар председателят да е бил назначен в същия съд при условия, които са несъвместими с изискванията, произтичащи от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, стига такива мерки да почиват на легитимни мотиви, свързани по-специално с добро правораздаване, да се вземат въз основа на националните устройствени правила за съответния съд, да са временни и строго очертани във времето, да не поставят под въпрос зачисляването на съответните съдии в тяхната първоначална колегия и да не водят до никакво понижаване на тези съдии, нито до каквото и да било тяхно освобождаване от разглеждане на възложените им дела.

По третите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23

101 Третите въпроси по дела C-455/23, C-459/23 и C-486/23 се поставят, ако от отговора на първите и вторите въпроси по тези дела по същество следва, че съд, сформиран при същите условия като запитващата юрисдикция, не е независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. Предвид дадения отговор на последните въпроси, не се налага произнасяне по поставените по тези дела трети въпроси.

По четвъртия въпрос по дело C-459/23

102 С четвъртия си въпрос по дело C-459/23 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 3, буква б) във връзка с член 20, параграф 1 от Директива 2004/17 трябва да се тълкува в смисъл, че покупката от публично предприятие, търгуващо с електрическа енергия, на зелени сертификати по смисъла на член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28 представлява дейност, извършвана за целите на доставката на електрическа енергия до фиксирани мрежи, предназначени да обслужват обществеността във връзка с производството, преноса или разпределението на електрическа енергия.

103 Най-напред следва да се припомни, че приложима по принцип е директивата, която е в сила към момента, в който възлагащият орган избира вида на процедурата, която ще следва, и решава окончателно въпроса дали съществува задължение за предварително обявяване на процедура за конкурентно възлагане на обществена поръчка (вж. в този смисъл решения от 5 октомври 2000 г., Комисия/Франция C-337/98, EU:C:2000:543, т. 37, от 10 юли 2014 г., Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, т. 31, и от 14 септември 2017 г., Casertana Costruzioni, C-223/16, EU:C:2017:685, т. 21). В случая разглежданият договор в главното производство е сключен през 2011 г. и поради това приложима ratione temporis е Директива 2004/17.

104 По-нататък, трябва да се подчертае, че съгласно член 2, параграф 2, буква а) от тази директива последната се прилага за възложителите, които по-специално са публични предприятия, извършващи някоя от дейностите по членове 3—7 от посочената директива. В това отношение в член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2004/17 се въвежда презумпцията, че „публично предприятие“ по смисъла на последната разпоредба е предприятие, в което възлагащите органи притежават, пряко или косвено, мажоритарния дял от капитала му.

105 В разглеждания случай от направените от запитващата юрисдикция констатации следва, че дружество E. е такова публично предприятие, тъй като над 50 % от капитала му се притежава от полската държава.

106 Остава съответно да се определи, както се иска с четвъртия въпрос по дело C-459/23, дали може да се приеме, че това предприятие упражнява някоя от дейностите по член 3, параграф 3 от Директива 2004/17.

107 В това отношение, на първо място, следва да се припомни, че съгласно член 3, параграф 3, буква б) от Директива 2004/17 последната се прилага, що се отнася до електрическата енергия, за доставката на електрическа енергия до фиксирани мрежи, предназначени да обслужват обществеността във връзка с производството, преноса или разпределението на електрическа енергия.

108 Нито в тази разпоредба, нито в която и да било друга разпоредба от Директива 2004/17 се определя какво трябва да се разбира под понятието „доставка на електрическа енергия“ до тези мрежи, съдържащо се в посочената разпоредба.

109 В съответствие с постоянната съдебна практика, при тълкуването на разпоредба на правото на Съюза съответно трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ, както и целите, преследвани с правната уредба, от която тя е част (решения от 17 ноември 1983 г., Merck, 292/82, EU:C:1983:335, т. 12, и от 13 февруари 2025 г., Latvijas Sabiedriskais Autobuss, C-684/23, EU:C:2025:90, т. 48).

110 Първо, в обичайния си смисъл понятието „доставка“ се разбира като действието по доставяне, захранване, снабдяване, запасяване. Следователно под „доставка на електрическа енергия до мрежи“ се има предвид снабдяване с електрическа енергия на последните. За тази цел понятието „доставка на електрическа енергия“ може да обхване не само производството на електрическа енергия, но също продажбата на едро или дребно на електрическа енергия.

111 Второ, от съображения 2 и 3 от Директива 2004/17 следва, че в последната са предвидени правилата за координиране на процедурите за възлагане на поръчки „в […] сектори[те]“, за които тя се отнася, включително сектора на енергетиката, и „от възложителите, които действат в тези сектори“. Така чрез посочените съображения законодателят на Съюза ясно изразява желанието си да обхване, що се отнася до сектора на електрическата енергия, не само дейностите по производство или доставка на електрическа енергия, но и тези по търговия с електрическа енергия.

112 Трето, това тълкуване се подкрепя и от целите на правилата на Съюза в областта на обществените поръчки, а именно отварянето за възможно най-широка конкуренция (вж. в този смисъл решения от 23 декември 2009 г., CoNISMa, C-305/08, EU:C:2009:807, т. 37 и цитираната съдебна практика, и от 26 септември 2024 г., Luxone и Sofein, C-403/23 и C-404/23, EU:C:2024:805, т. 50 и цитираната съдебна практика).

113 Четвърто, посоченото тълкуване се подкрепя и от Директива 2014/25, която заменя Директива 2004/17 и чрез която законодателят на Съюза по-специално доуточнява, без по същество действащата уредба да се изменя, понятието „доставка на електрическа енергия“. Така съгласно член 7, първа алинея от Директива 2014/25, разглеждан предвид съображение 23 от нея, за целите на последната директива понятието за доставка включва

производството, продажбата на едро и продажбата на дребно. Като включва това определение в Директива 2014/25, правейки същевременно уточнението в същото съображение 23, че това се прави, „[б]ез по никакъв начин да се разширява обхватът на [тази] директива“, законодателят на Съюза потвърждава, че Директива 2004/17 вече е включвала в понятието „доставка на електрическа енергия“, освен производството на последната, нейната продажба на едро или дребно.

114 Следователно дейност по търговия с електрическа енергия като извършваната от дружество E. се явява дейност по член 3, параграф 3, буква б) от Директива 2004/17. Поради това дружество E. трябва да се счита за възложител по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от тази директива.

115 Същевременно, на второ място, трябва да се отбележи също, че съгласно член 20, параграф 1 от Директива 2004/17 последната не се прилага за поръчките, които възложителите възлагат за цели, различни от извършването на техните дейности в секторите по членове 3—7 от тази директива.

116 Следователно в приложното поле на Директива 2004/17 попадат само поръчките, които възложител по смисъла на тази директива възлага във връзка със и за упражняването на дейности в секторите, изброени в членове 3—7 от посочената директива (решение от 10 април 2008 г., Ing. Aigner, C-393/06, EU:C:2008:213, т. 33).

117 В разглеждания случай от материалите по делото, с които Съдът разполага, следва, че дружество E. е длъжно да купува зелени сертификати по смисъла на член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28, за да изпълни носеното от него правно задължение по насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници. Следователно покупката на тези сертификати е тясно свързана с извършването от това дружество на дейността по търговия с електрическа енергия, представляваща дейност по член 3, параграф 3, буква б) от Директива 2004/17.

118 При наличие впрочем на такава тясна връзка трябва да се приеме, че покупката на зелените сертификати се прави за целите на извършването на тази дейност, така че не може да се счете за правена „за цели, различни“ от извършването на посочената дейност по смисъла на член 20, параграф 1 от Директива 2004/17.

119 С оглед на всички гореизложени съображения на четвъртия въпрос по дело C-459/23 следва да се отговори, че член 3, параграф 3, буква б) във връзка с член 20, параграф 1 от Директива 2004/17 трябва да се тълкува в смисъл, че покупката от публично предприятие, търгуващо с електрическа енергия, на зелени сертификати по смисъла на член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28 представлява дейност, извършвана за целите на доставката на електрическа енергия до фиксирани мрежи, предназначени да обслужват обществеността във връзка с производството, преноса или разпределението на електрическа енергия.

По петия въпрос по дело C-459/23

По допустимостта

120 Според дружество E. петият въпрос по дело C-459/23 не е релевантен за разрешаването на спора в главното производство. Всъщност, най-напред, пред запитващата юрисдикция то твърдяло, че разглежданият договор в главното производство е абсолютно нищожен, тъй като с него страните се задължават да сключват договори, без да се зачитат правилата, уреждащи обществените поръчки. То обаче не твърдяло, че като такъв, този договор е трябвало да се сключи по процедурите за възлагане на обществени поръчки. По-нататък, посоченият договор не представлявал рамково споразумение по смисъла на член 1, параграф 4 от Директива 2004/17, тъй като безусловно задължавал възложителя да възложи поръчката на икономическия оператор съдоговорител. Накрая, от член 14, параграфи 2 и 3 от тази директива следвало, че сключването на рамково споразумение по процедурата, предвидена за обществените поръчки, не е задължително.

121 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда член 267 ДФЕС въвежда производство за пряко сътрудничество между Съда и юрисдикциите на държавите членки. В рамките на това производство, основано на ясно разделение на функциите между националните юрисдикции и Съда, всяка преценка на фактите по случая е от компетентността на националния съд, който следва да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда, докато Съдът е оправомощен единствено да се произнася по тълкуването или валидността на дадена разпоредба от правото на Съюза с оглед на фактите, които са му посочени от националния съд (вж. в този смисъл решения от 16 март 1978 г., Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, т. 4, и от 4 октомври 2024 г., Schrems (Разкриване на данни на широката общественост), C-446/21, EU:C:2024:834, т. 42 и цитираната съдебна практика).

122 Същевременно, от една страна, с доводите си, насочени към оспорване на допустимостта на петия въпрос по дело C-459/23, дружество E. в крайна сметка се опитва да оспори направеното от запитващата юрисдикция представяне на изложените пред нея доводи, както и нейната преценка на естеството на разглеждания договор в главното производство. Съгласно цитираната съдебна практика в предходната точка, такива доводи не могат да доведат до извода, че преюдициален въпрос е недопустим.

123 От друга страна, вземайки отношение по определението на понятието „рамково споразумение“ и твърдейки, че рамково споразумение не трябва непременно да се сключва при съблюдаване на правилата за възлагане на обществени поръчки, дружество E. обсъжда отговора по същество, а не допустимостта на този въпрос.

124 Следователно петият въпрос по дело C-459/23 е допустим.

По същество

125 С петия си въпрос по дело C-459/23 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 4 във връзка с член 14 и член 17, параграф 2 от Директива 2004/17 трябва да се тълкува в смисъл, че договор, който задължава страните да сключват договори за изпълнение при определени условия за цена и качество, попада в обхвата на

понятието „рамково споразумение“ по смисъла на член 1, параграф 4 от посочената директива и трябва да се сключи чрез прилагане на правилата за възлагане на обществени поръчки.

126 На първо място, съгласно член 1, параграф 4 от Директива 2004/17 рамково споразумение е споразумение, сключено между един или повече възложители и един или повече икономически оператори, чиято цел е да се определят условията на поръчките, които следва да бъдат възложени в рамките на определен период, по-специално относно цените и при възможност — предвидените количества.

127 От една страна, от самия текст на тази разпоредба следва, че в рамковото споразумение трябва да се уточни периодът, за който то е приложимо, и да се определят условията на поръчките, които следва да бъдат възложени.

128 От друга страна, предвид практиката на Съда, понятието „рамково споразумение“, съдържащо се в член 1, параграф 4 от Директива 2004/17, трябва да се тълкува с оглед по-специално на член 17, параграфи 2 и 3 от тази директива, основните принципи на правото на Съюза, като например равното третиране и прозрачността, приложими при сключването на рамково споразумение, както това следва от член 14, параграф 1 от посочената директива, и предвидената в член 14, параграф 4 от същата директива забрана рамковите споразумения да се използват неправомерно така, че конкуренцията да се препятства, ограничава или нарушава. От съвместния прочит на тези разпоредби и принципи следва, че в рамковото споразумение от самото начало трябва да се определи максималният обем на доставките, за които ще могат да се правят последващите поръчки, като се уточнят техните количество и/или максимална стойност (вж. по аналогия решения от 19 декември 2018 г., Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato — Antitrust и Coopservice, C-216/17, EU:C:2018:1034, т. 60, 62—67 и 69, и от 17 юни 2021 г., Simonsen & Weel, C-23/20, EU:C:2021:490, т. 54—58, 61—65, 67, 68 и 74).

129 Запитващата юрисдикция трябва да провери дали тези условия са изпълнени при разглеждания договор в главното производство. В това отношение, първо, тя трябва да се увери, че в договора действително се определя периодът, през който договорите за покупка на зелените сертификати могат да се сключват в изпълнение на посочения договор. Второ, трябва да се направи уточнението, че само по себе си посочването на ценова формула, приложима за целите на изчисляването на продажната цена на зелените сертификати, и задължението на възложителя да купува всички получавани зелени сертификати, без да се уточнява конкретно количество, не са достатъчни, за да се приеме, че в посочения договор се определя максималният обем на доставките, които могат да бъдат обект на последващите поръчки.

130 На второ място, без да се пренебрегва гореизложеното, следва да се припомни, че съгласно член 16, буква а) от Директива 2004/17 последната се прилага, извън посочените в тази разпоредба изключения, за поръчките за доставка и услуги, чиято прогнозна стойност без ДДС е не по-малка от 387 000 евро.

131 Що се отнася до методите за изчисляване на прогнозната стойност на поръчките и на рамковите споразумения, съгласно член 17, параграф 1, първа алинея, първо изречение от Директива 2004/17 изчисляването на прогнозната стойност на поръчка се базира на общата дължима сума без ДДС по оценка на възложителя. Съгласно член 17, параграф 2 от тази директива възложителите не могат да заобикалят прилагането на посочената

директива чрез разделяне на проектите за строителство или тези за покупките на определено количество доставки и/или услуги или чрез използването на специални методи за изчисляване на прогнозната стойност на поръчките. Съгласно член 17, параграф 3 от същата директива при рамковите споразумения стойността, която трябва да бъде взета предвид, е максималната прогнозна стойност без ДДС на всички поръчки, които са предвидени за общия срок на споразумението. Накрая, съгласно член 17, параграф 7 от Директива 2004/17 при поръчки за доставки или услуги, които са регулярни или са предназначени да бъдат подновявани в рамките на определен период от време, изчисляването на прогнозната стойност на поръчката се базира или на действителната обща стойност на последователните еднотипни поръчки, възложени в рамките на предходните 12 месеца или предходната финансова година, или на общата прогнозна стойност на последователните поръчки, възложени в рамките на 12 месеца след първата доставка или през финансовата година, когато тя е по-дълга от 12 месеца.

132 От тези разпоредби е видно, че както в хипотезата на рамково споразумение, визирана в член 17, параграф 3 от Директива 2004/17, така и в хипотезата на поръчка за доставки или услуги, която е регулярна или е предназначена да бъде подновявана в рамките на определен период от време, визирана в член 17, параграф 7 от тази директива, предвид се взема именно „прогнозната стойност“ на рамковото споразумение или на поръчката. Тази стойност в първата хипотеза е общата прогнозна стойност на рамковото споразумение, а във втората — прогнозната стойност, според предвидените в последната разпоредба алтернативи, за период от 12 месеца.

133 В разглеждания случай запитващата юрисдикция уточнява, че стойността на всеки от договорите за изпълнение, сключвани ежемесечно въз основа на разглеждания договор в главното производство, остава под прага от 387 000 евро, предвиден в член 16, буква а) от Директива 2004/17. Годишната стойност на договорите за изпълнение, взети заедно, обаче надвишавала този праг.

134 От гореизложеното обаче следва, че в такава хипотеза възложителят не може да се позове на отделната стойност на всеки от договорите за изпълнение на съответния договор, за да ги сключи без предварително обявяване на конкурентно възлагане на поръчка. Такъв начин на действие всъщност би противоречал на забраната, предвидена в член 17, параграф 2 от Директива 2004/17, прилагането на тази директива да се заобикаля чрез разделяне на проектите.

135 За да се спази посочената забрана, както и въведената в член 14, параграф 4 от Директива 2004/17 забрана рамковите споразумения да се използват неправомерно така, че конкуренцията да се препятства, ограничава или нарушава, в такава хипотеза възложителят може да избира между две възможности.

136 Първата възможност е да се възложат последователни поръчки при спазване за всяка от тях на процедурите, предвидени в същата директива.

137 Втората възможност е в съответствие с Директива 2004/17 да се сключи рамково споразумение по смисъла на член 1, параграф 4 от тази директива при спазване на посочените в тази разпоредба условия, припомнени в точки 126—128 от настоящото решение. Съгласно член 40, параграф 3, буква и) във връзка с член 14, параграф 2 от Директива 2004/17 това позволява на възложителя впоследствие да използва процедура

без предварително обявяване на конкурентно възлагане на поръчка за последващите поръчки (вж. в този смисъл решение от 23 април 2009 г., Комисия/Белгия, C-287/07, EU:C:2009:245, т. 104).

138 От гореизложеното следва, че в хипотеза като разглежданата в спора в главното производство възложителят трябва да спазва правилата, уреждащи възлагането на обществени поръчки, било към момента на сключване на всеки от последователните договори за изпълнение, било към момента на сключване на съответния договор като рамково споразумение, при спазване на условията, посочени в точки 126—128 от настоящото решение.

139 С оглед на всички гореизложени съображения на петия въпрос по дело C-459/23 следва да се отговори, че член 1, параграф 4 във връзка с член 14 и член 17, параграф 2 от Директива 2004/17 трябва да се тълкува в смисъл, че

– за да попадне в обхвата на понятието „рамково споразумение“ по смисъла на член 1, параграф 4 от посочената директива, договор, който задължава страните да сключват договори за изпълнение при определени условия за цена и качество, трябва да посочва периода, за който е приложим, и да определя максималния обем на доставките, за които ще могат да се правят последващите поръчки, като се уточнят техните количество и/или максимална стойност, като се има предвид, че само по себе си посочването на ценова формула, приложима за целите на изчисляването на стойността на подлежащите на сключване договори, и на задължение, без количествено изражение, да се сключват договори за изпълнение, не е достатъчно в това отношение,

– когато прогнозната стойност на договорите, подлежащи на сключване през даден период в приложение на рамково споразумение или в рамките на поръчки, които са регулярни или са предназначени да бъдат подновявани, изчислявана въз основа съответно на член 17, параграфи 3 и 5 от Директива 2004/17, надвишава фиксирания праг в член 16, буква а) от тази директива, възложителят трябва или да възложи всяка от последователните поръчки при спазване на процедурите, предвидени в посочената директива, или да сключи в съответствие с последната рамково споразумение по смисъла на член 1, параграф 4 от същата директива при спазване на посочените в тази разпоредба условия.

По шестия въпрос по дело C-459/23

По допустимостта

140 Според дружество E. шестият въпрос по дело C-459/23 е недопустим, тъй като бил ирелевантен за спора в главното производство. Всъщност, противно на отправното виждане, на което почива този въпрос, разглежданият договор в главното производство бил не поръчка, а договор, налагащ възлагането на поръчка. Поради това той не можел да се сключи, без да се зачитат правилата за възлагане на обществени поръчки.

141 Предвид цитираната съдебна практика в точка 121 от настоящото решение и поради съображението, изложено в точка 122 от него, това възражение трябва да се отхвърли. Следователно шестият въпрос по дело C-459/23 е допустим.

По същество

142 С шестия си въпрос по дело C-459/23 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13 трябва да се тълкува в смисъл, че предвидената в тази разпоредба санкция се отнася за сключването на договор при незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки.

143 Съгласно член 2г, параграф 1 от Директива 92/13 липсата на предварително публикуване на обявление за обществена поръчка в *Официален вестник на Европейския съюз*, без това да е допустимо според разпоредбите от Директива 2004/17, води до недействителност на съответната поръчка.

144 Член 2г е добавен в първоначалната редакция на Директива 92/13 с Директива 2007/66. Законодателят на Съюза пояснява въведените изменения, посочвайки в съображение 13 от Директива 2007/66, че за борба с незаконосъобразното пряко възлагане на поръчки — квалифицирано от Съда в решение от 11 януари 2005 г., Stadt Halle и RPL Lochau (C-26/03, EU:C:2005:5, т. 36 и 37), като най-сериозното нарушение на правото на Съюза в областта на обществените поръчки от страна на възлагащ орган или възложител — следва да бъде предвидена ефективна, пропорционална и възпираща санкция, като поради това договорът, произтичащ от незаконосъобразна пряко възложена поръчка, трябва по принцип да бъде смятан за недействителен. В съображение 14 от Директива 2007/66 той уточнява, че недействителността е най-ефективният начин за възстановяване на конкуренцията и за създаване на нови бизнес възможности за икономическите оператори, които незаконосъобразно са били лишени от възможността да участват в процедурата по възлагане на поръчка, и че преките възлагания по смисъла на Директива 2007/66 следва да включват всички поръчки, възложени без предварително публикуване на обявление в *Официален вестник на Европейския съюз*, като това съответства на процедура без обявяване на конкурентно възлагане на поръчка по смисъла на Директива 2004/17 (вж. по аналогия решение от 17 юни 2021 г., Simonsen & Weel, C-23/20, EU:C:2021:490, т. 85).

145 Така от член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13 във връзка със съображения 13 и 14 от Директива 2007/66 следва, че при приемането на Директива 2007/66 законодателят на Съюза е искал да въведе в приложимото право строга санкция, която обаче трябва да се прилага само в най-тежките случаи на нарушения на правото на Съюза в областта на обществените поръчки, а именно тези, в които поръчката е възложена пряко, без за нея предварително да е публикувано обявление в *Официален вестник на Европейския съюз* (вж. по аналогия решение от 17 юни 2021 г., Simonsen & Weel, C-23/20, EU:C:2021:490, т. 86).

146 Следователно член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13 се прилага винаги, когато възложителят е възложил поръчка ненадлежно, без предварително да е публикувал обявление в *Официален вестник на Европейския съюз*.

147 Съгласно член 2г, параграф 2, първа алинея от Директива 92/13 последиците от недействителността на поръчка действително се определят по националното право. Това обаче не променя факта, че в тази разпоредба изобщо не се предвижда оставянето в сила или продължаването на изпълнението на поръчката, възложена без подходяща предварителна публикация.

148 С оглед на всички гореизложени съображения на шестия въпрос по дело C-459/23 следва да се отговори, че член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13 трябва да се тълкува в смисъл, че предвидената в тази разпоредба санкция се отнася за сключването на договор при незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки.

По седмия въпрос по дело C-459/23

По допустимостта

149 Според дружество E. седмият въпрос по дело C-459/23 е ирелевантен за спора в главното производство. От една страна, това дружество повтаря вече изложения довод в точка 140 от настоящото решение. От друга страна, злоупотребата с право можело да е налице само ако страна поиска да се установи нищожност, свързана със съответния договор. Пред запитващата юрисдикция дружество E. обаче искало да се установи абсолютната нищожност на разглеждания договор в главното производство, тоест той да се обяви за несъществуващ.

150 Тези доводи трябва да се отхвърлят в съответствие със съдебната практика, припомнена в точка 121 от настоящото решение, и поради мотивите, изложени в точки 122 и 123 от него. Следователно седмият въпрос по дело C-459/23 е допустим.

По същество

151 Със седмия си въпрос по дело C-459/23 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали принципът на забрана на злоупотребата с право трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска възможност възложител да поиска обявяването на недействителността на договор, който е сключил с доставчик, с довода, че договорът бил сключен в нарушение на правилата за възлагане на обществени поръчки, докато истинската причина за това искане е намаляване на рентабилността от изпълнението на посочения договор.

152 Съгласно практиката на Съда правните субекти не могат да се позовават на нормите на правото на Съюза с цел измама или злоупотреба, тъй като принципът на забрана на измамата и злоупотребата с право представлява общ принцип на правото на Съюза, който правните субекти са длъжни да спазват. Всъщност прилагането на правната уредба на Съюза не може да се разпростре така, че да обхване сделките, които се извършват с цел чрез измама или злоупотреба да се ползват предимства, предвидени в правото на Съюза (решения от 6 февруари 2018 г., Altun и др., C-359/16, EU:C:2018:63, т. 48 и 49 и цитираната съдебна практика, и от 11 юли 2018 г., Комисия/Белгия, C-356/15, EU:C:2018:555, т. 99).

153 За да се установи наличието на злоупотреба, е необходимо да са налице обективен и субективен елемент (решения от 13 март 2014 г., SICES и др., C-155/13, EU:C:2014:145, т. 31, и от 28 юли 2016 г., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, т. 38).

154 От една страна, що се отнася до обективния елемент, за това установяване е необходимо съвкупност от обективни обстоятелства да показва, че въпреки формалното спазване на предвидените в правната уредба на Съюза условия целта, преследвана с тази правна уредба, не е постигната (решения от 14 декември 2000 г., Emsland-Stärke, C-110/99, EU:C:2000:695, т. 52, и от 28 юли 2016 г., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, т. 39).

155 От друга страна, за такова установяване е необходим субективен елемент, а именно съвкупност от обективни елементи да показва, че основната цел на съответните операции е получаването на недължимо предимство. Забраната на злоупотребите всъщност е ирелевантна, когато за съответните операции може да има причина, различна от простото получаване на предимство (решения от 14 декември 2000 г., Emsland-Stärke, C-110/99, EU:C:2000:695, т. 53, и от 28 юли 2016 г., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, т. 40).

156 Запитващата юрисдикция трябва да провери в съответствие с правилата за доказване по националното право, стига да не се накърнява ефективността на правото на Съюза, дали в спора в главното производство е налице фактическият състав на злоупотреба (вж. в този смисъл решения от 14 декември 2000 г., Emsland-Stärke, C-110/99, EU:C:2000:695, т. 54 и цитираната съдебна практика, и от 28 юли 2016 г., Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, т. 42).

157 За да бъде даден полезен отговор на запитващата юрисдикция, трябва обаче да се направи уточнението, че когато поръчка е възложена без предварително обявяване на конкурентно възлагане на поръчка при незачитане на изискванията в Директива 2004/17, обективният елемент липсва. В такава хипотеза всъщност не може да се приеме, че условията, предвидени в правната уредба на Съюза, формално са били спазени.

158 Поради това, тъй като условията за наличие на обективен и субективен елемент са кумулативни, злоупотреба не може да се установи в хипотезата, посочена в точка 151 от настоящото решение, за която се отнася седмият въпрос по дело C-459/23.

159 С оглед на всички гореизложени съображения на седмия въпрос по дело C-459/23 следва да се отговори, че принципът на забрана на злоупотребата с право трябва да се тълкува в смисъл, че допуска възможност възложител да поиска обявяването на недействителността на договор, който е сключил с доставчик, с довода, че договорът бил сключен в нарушение на правилата за възлагане на обществени поръчки, докато истинската причина за това искане е намаляване на рентабилността от изпълнението на посочения договор.

По съдебните разноски

160 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз

трябва да се тълкува в смисъл, че

допуска вземани от председателя на национален съд мерки, които се изразяват в разпределяне на съдии, зачислени в една колегия на този съд, да заседават временно в друга негова колегия, като същевременно продължават да заседават в своята първоначална колегия, макар тези съдии да не са дали съгласие за разпределянето, макар да не разполагат с никакво правно средство за защита пред съд, за да го оспорят, макар разпределянето да предполага увеличаване на натовареността в работата на съответните съдии и да изисква отдаването им на тематики извън областта на тяхната специализация, и макар председателят да е бил назначен в същия съд при условия, които са несъвместими с изискванията, произтичащи от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, стига такива мерки да почиват на легитимни мотиви, свързани по-специално с добро правораздаване, да се вземат въз основа на националните устройствени правила за съответния съд, да са временни и строго очертани във времето, да не поставят под въпрос зачисляването на съответните съдии в тяхната първоначална колегия и да не водят до никакво понижаване на тези съдии, нито до каквото и да било тяхно освобождаване от разглеждане на възложените им дела.

2) **Член 3, параграф 3, буква б) във връзка с член 20, параграф 1 от Директива 2004/17/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги, изменена с Регламент (ЕО) № 1177/2009 на Комисията от 30 ноември 2009 г.,**

трябва да се тълкува в смисъл, че

покупката от публично предприятие, търгуващо с електрическа енергия, на зелени сертификати по смисъла на член 2, втора алинея, букви к) и л) от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО представлява дейност, извършвана за целите на доставката на електрическа енергия до фиксирани мрежи, предназначени да обслужват обществеността във връзка с производството, преноса или разпределението на електрическа енергия.

3) **Член 1, параграф 4 във връзка с член 14 и член 17, параграф 2 от Директива 2004/17, изменена с Регламент № 1177/2009,**

трябва да се тълкува в смисъл, че:

– **за да попадне в обхвата на понятието „рамково споразумение“ по смисъла на член 1, параграф 4 от Директива 2004/17, изменена, договор, който задължава страните да сключват договори за изпълнение при определени условия за цена и качество, трябва да посочва периода, за който е приложим, и да определя максималния обем на доставките, за които ще могат да се правят последващите поръчки, като се уточнят техните количество и/или максимална стойност, като се има предвид, че само по себе си посочването на ценова формула, приложима за целите на изчисляването на стойността на подлежащите на сключване**

договори, и на задължение, без количествено изражение, да се сключват договори за изпълнение, не е достатъчно в това отношение,

– **когато прогнозната стойност на договорите, подлежащи на сключване през даден период в приложение на рамково споразумение или в рамките на поръчки, които са регулярни или са предназначени да бъдат подновявани, изчислявана въз основа съответно на член 17, параграфи 3 и 5 от Директива 2004/17, изменена, надвишава фиксирания праг в член 16, буква а) от Директива 2004/17, изменена, възложителят трябва или да възложи всяка от последователните поръчки при спазване на процедурите, предвидени в Директива 2004/17, изменена, или да сключи в съответствие с последната рамково споразумение по смисъла на член 1, параграф 4 от Директива 2004/17, изменена, при спазване на посочените в тази разпоредба условия.**

4) **Член 2г, параграф 1, буква а) от Директива 92/13/ЕИО на Съвета от 25 февруари 1992 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно прилагането на правилата на Общността по възлагане на обществени поръчки на субекти, извършващи дейност във водния, енергийния, транспортния и телекомуникационния сектор, изменена с Директива 2007/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2007 г.,**

трябва да се тълкува в смисъл, че

предвидената в тази разпоредба санкция се отнася за сключването на договор при незачитане на правилата за възлагане на обществени поръчки.

5) **Принципът на забрана на злоупотребата с право трябва да се тълкува в смисъл, че допуска възможност възложител да поиска обявяването на недействителността на договор, който е сключил с доставчик, с довода, че договорът бил сключен в нарушение на правилата за възлагане на обществени поръчки, докато истинската причина за това искане е намаляване на рентабилността от изпълнението на посочения договор.**

Подписи